

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

252

DE

G 567

VONDEL-FEESTEN,

IN

OCTOBER 1867.

MET PLATEN.

F

53

AMSTERDAM,
HENDRIK FRIJLINK.
1867.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

2235 9514

X

252

F53

DE
VONDEL-FEESTEN,
IN
OCTOBER 1867.

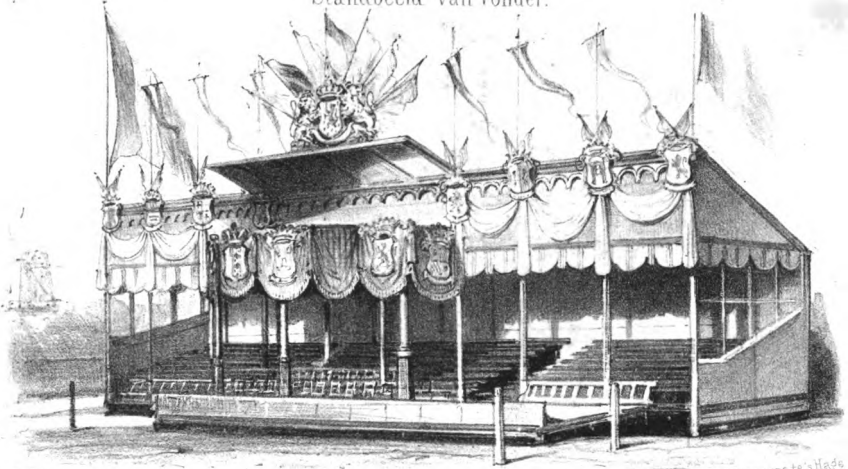
GEDRUKT BIJ W. J. DE ROEVER KRÖBER

Standbeeld van Vondel.

C.C.A. Last.

Geeend v. P. Blommestein te 's-Hage

DE TRIBUNE.

Cheng Boden aan het Gemeentebestuur der Stad Amsterdam door
den ondergetekende als uitgever van dit werk, ter voldoening
aan art. 6 der wet van 25 January 1817. 24925

DE
Amsterdam 1 November 1867.

VONDEL-FEESTEN,

H. Frijlink

IN

OCTOBER 1867.

476

MET PLATEN.

~~H. G. 561.~~

AMSTERDAM,
HENDRIK FRIJLINK.

1867.

Dit werk is gewaakt door de uitgeverij van de ondergetekende te Amsterdam 1 Januarij 1867

H. Frijlink

De platen in dit werk zijn gedrukt bij de Koninklijke Bibliotheek van de ondergetekende te Amsterdam 31 October 1867.

van P. B. Lommers

Ofschoon deze beknopte Vondel-feest-beschrijving, met de daarbij gevoegde Afbeeldingen, voor HET LEESKABINET bestemd was, en een en ander in dat maandwerk voor Nov. 1867 voorkomt, heb ik echter gemeend hun, die dat tijdschrift niet, of niet spoedig genoeg, in handen krijgen, met eene afzonderlijke uitgave dezer eenvoudige feestherinnering geen ondiensst te doen. Maar ook aan velen, die de nummers van HET LEESKABINET dadelijk bij de uitgave ontvangen, zal zij welligt niet onwelkom zijn.

Ik neem deze gelegenheid waar om den Heeren uit de Feestcommissie, die mij door hunne bereidvaardigheid in

---

staat hebben gesteld, de Afbeeldingen zoo en zoo spoedig te kunnen leveren, daarvoor mijnen dank te zeggen.

Het op den titel dezer uitgave voorkomend Vignet stelt de groote zaal van het Muiderslot in de zeventiende eeuw voor, toen Maria Tesselschade Visscher het door hare persoon en talenten opluisterde.

Amsterdam, Oct. 1867.

F.

Geen zerk, bestapeld met den last
Der eeuwen, en hoe hecht en vast
Gemetseld op de graven;
Geen heuveln zands, gewaaid op een,
En heuveln zands er over heen,
Vermoren geest en gaven:
Geen lofspraak, schoon, met ijsren stift,
In steen, die nooit vergaat, gegrift,
Gevijzeld boven de aarde,
Bewaart in veiligheid den naam
Des gunstlings van de wufte faam,
Wien 't faalde aan echte waarde.

Gij, Vondel! gij, als held en gids,
Nog nooit vervangen aan de spits
Van Neêrlands dichtrenscharen;
Gij, door geen ander legerhoofd
Ooit afgelost, van staf beroofd,
Door geen nog te evenaren:
Wat schaadt het u, of de enge kuil
Des grafs slechts op een kerkezuil
Uw' kleinen naam laat lezen,
Terwijl en houding en gelaat
Van andren vast in marmer staat,
Als uit het stof herrezen?

Het is, op een jaar na, juist eene halve eeuw geleden, dat Cornelis Loots den lierzang vervaardigde, die met de zoo even aangehaalde strophen begint. (*) Eindelijk is de tijd gekomen, waarop iets dergelijks niet meer van Vondel gezegd

---

(*) *Hulde, toegebracht aan de nagedachtenis van J. van den Vondel, op den Amsterdamschen Schouwburg, na het vertoonen van den Gijsbrecht van Amstel*, in Wintermaand des jaars 1818, door CORNELIS LOOTS, Amsterdam, 1818.

of gezongen kan worden. Werd het lijk van den „prins (*) onzer dichters” op 5 Februarij 1679 door veertien arme poëten naar zijne laatste rustplaats gebragt, en was sedert eene eeuw na zijnen dood slechts een eenvoudige steen op een pilaar de eenige herinnering aan zijne nagedachtenis voor het gros des publieks, nu is aan dien toestand een einde gekomen. Toen vóór weinige jaren door algemeene in-teekening, na het overlijden van den volksdichter Tollens, een standbeeld voor dezen in zijne geboorteplaats werd opgericht, en de bijdragen zoo ruim waren gevloeid, dat zelfs nog een gedenkteeken op zijn graf te Rijswijk geplaatst kon worden, kwam bij vele letterkundigen Vondel weder ter sprake. Het was inzonderheid de rijks-archivaris Bakhuyzen van den Brink, die zich daaromtrent aan een feestmaal te Rotterdam, op 24 September 1860, uitliet, zeggende, dat, nu de lust tot het oprigten van standbeelden voor beroemde personen ook bij ons meer en meer begon aan te wakkeren, een voor Vondel niet langer achterwege mogt blijven. Deze woorden bleven gelukkig niet die van een roepende in de woestijn, maar vonden dadelijk weêrklank. Weldra was eene Vondel-commissie georganiseerd, met Mr. J. van Lennep aan het hoofd, die door zijne uitgave van Vondel's werken reeds sedert vele jaren bezig was, hem voor de beminnaren der Nederlandsche letteren eene gedenkzuil te stichten, doch zich nu ook met deze eervolle taak gaarne wilde belasten.

Mogt deze taak eervol zijn, gemakkelijk was zij daarom niet. Wel werd spoedig door vrijwillige bijdragen eene som gelds ingezameld, waarmede de kosten voor een standbeeld gedekt konden worden; maar het schijnt, dat dit dan toch niet moet geweest zijn, zoo als men voor onzen puik-poet gewenscht had, en de som eerst later van lieverlede is aangegroeid. Ook wist men in Neêrlands hoofdstad geen plek te bedenken, waar zoodanig gedenkstuk gevoegelijk eene plaats kon innemen. Het pleintje, door den uitbouw van den Nederlandsche bank op de Oude Turfmarkt gevormd, kwam eerst ter sprake. Wel hadden de leden van het kunstgenootschap *Arti et Amicitiae* het beeld dan altijd in het

---

(*) *Princeps*, d. i. eerste.

gezigt, wanneer zij in de koffijkamer bij het raam zaten; maar men vond dat pleintje toch wat al te klein voor den grooten Vondel. Later kwam de Torenluis ter sprake; maar deze bleek weldra voor zooveel grootheid en grootschheid niet stevig genoeg gebouwd te zijn.

Eindelijk kwam ook hier uitkomst in den nood. Een nieuw Rij- en Wandelpark, door eenige goeude Amsterdammers buiten de Leidsche poort ten genoegen van Amstels ingezetenen aangelegd, werd weldra als eene zeer geschikte plaats beschouwd om Vondel's standbeeld op te nemen. Het plan kwam tot rijpheid, en zoo ook het standbeeld zelf.

Weldra namen nu de voorbereidende werkzaamheden van een en ander een aanvang; alles werd met ijver voortgezet en voltooid, en op vrijdag 18 October 1867 kwam eene keur van corporatiën van lettervrienden en kunstenaars om Vondel's graf in de Nieuwe kerk bijeen, om met praalwagens, banieren en feestgeschal in het nieuw aan te leggen gedeelte van zijn geliefd Amsterdam (*) het feest zijner huldiging te gaan vieren.

Nadat een concert in de zaal van het Park op den avond van donderdag 17 October was voorafgegaan, nam het eigenlijke feest op vrijdag daaraanvolgende een aanvang. Des voormiddags ten half tien ure verzamelden zich genoodigden, intekenaren op de feesten en deelnemers aan den optogt in de Nieuwe kerk, waar alles zoo was ingerigt, dat ieder bij de afdeeling gevoegd werd en bleef, waartoe hij behoorde. Nadat alles zich had geregeld en de tijd gekomen was, deed de heer van Lennep, als voorzitter der hoofd-commissie, bij Vondel's grafstede (†) eene korte, doch bondige toespraak tot de vergaderde menigte. Daarna werd de stoet gerangschikt, de kerkdeuren aan de zijde van

---

(*) Dewijl Amsterdam voor zijne bevolking hoe langer hoe meer te klein begint te worden, bestaat er plan tot eene aanzienlijke uitlegging of uitbreiding dezer stad aan de landzijde, waardoor dan het Nieuwe Park niet meer *buiten* de kom der gemeente blijft, maar *daarbinnen* zal komen.

(†) Daar de letters op den steen, die Vondel's grafplaats dekt, genoegzaam zijn uitgesleten, was die steen door een er op gelegden immortellenkrans aangewezen.

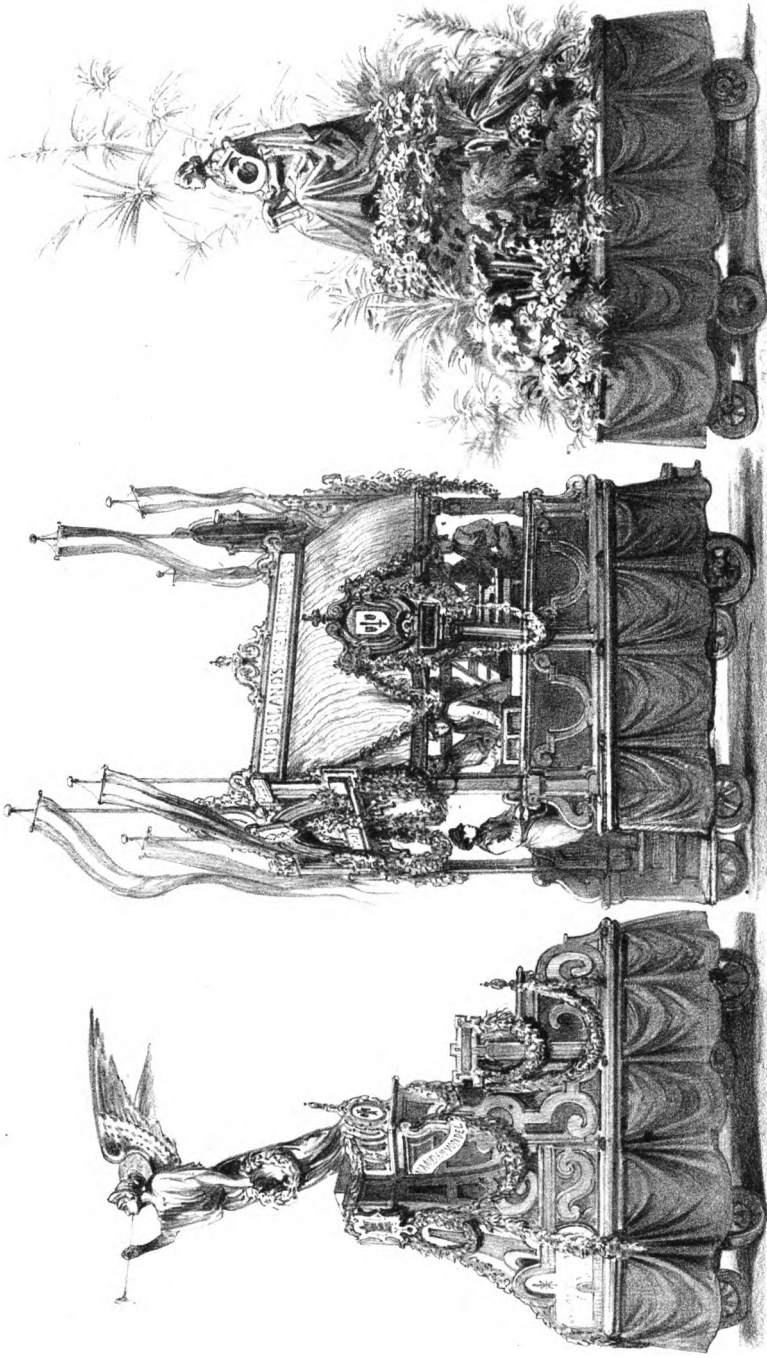
den Dam gingen ten half elf open, en de stoet begon den optogt. De weg, daartoe gekozen, was de Dam, de Beurssteeg, het Rokin, het Schapenplein, de Reguliersbreestraat, de Botermarkt, de Amstelstraat, de westzijde van den Amstel, de zuidzijde van de Keizersgracht, de Leidsche straat, het Leidsche plein schuins over, langs de Baangracht, de Weteringpoort uit, den Buitensingel, de Vondelstraat in naar het feest-terrein in het Nieuwe Wandelpark. Deze stoet, die door huzaren en politie voorafgegaan en door politie en huzaren besloten werd, bestond uit verscheidene liedertafels en andere muziekgenootschappen en letterkundige vereenigingen, uit boekhandelaars en boekdrukkers, eene boogschutterij, en het personeel van den grooten schouwburg en dat van de heeren Boas en Judels. Al de corporatiën werden door banieren gekenmerkt. Daartusschen zag men weeskinderen uit het Burger-, Doopsgezinden-, Diaconie-, Evangelisch-Luthersche, Hersteld Evang. Luthersche weeshuis, de verschillende Israëlitische weeshuizen, het Roomsch-Katholiek jongens-weeshuis en het Waalsche weeshuis.

Er was sprake geweest van verscheidene praalwagens, die den stoet zouden vergezellen; wij en velen met ons waren bevreesd, dat het getal daarvan wel eens wat te groot kon worden, en door deze overlading aan het geheel afbreuk zou worden gedaan. Er waren echter maar drie aanwezig, het getal, waaruit men zegt dat alle goede dingen bestaan.

Het eerste was de *Wagen van den Nederlandschen Boekhandel*, voorgesteld door *de Faam*. Deze Faam werd afgebeeld door een groot, half zwevend en gedrapeerd vrouwebeeld met vleugels. Verschillende paneelen, kartels en benderolles, waarmede de wagen beschilderd was, gaven te kennen, dat hij door den Nederlandschen Boekhandel bekostigd en tot stand gebragt was. De namen en schilden van Dirk Pietersz. Pers, Jacob Aertsz Colom en Abraham de Wees, uitgevers van Vondel's werken gedurende zijn leven, konden er natuurlijk niet op gemist worden. Op dezen praalwagen werd tevens de boekhandelaar, in zijn bedrijf en zijne betrekking tot den auteur, den boekdrukker en het publiek, niet onaardig voorgesteld.

Onder de door dezen praalwagen uitgestrooide blaadjes geven wij het volgende hier terug:

PRAALWAGENS VOOR DEN OPTOCHT NAAR HET STANDEBEELD VAN VONDEL.

C. C. A. L. A. S. S. E. R.

W. B. A. R. T. H. O. L. D. E. R. S. T. R. A. T. E. R.

DE FAAM. NEDERLANDSCHE DRUKPERS. DE POËZIE.

(*Waarom de Faem op den Wagen van den Boekhandel staat.*)

Druckt lustigh Boeck en Bladt en geeft ze rustigh uit.

Waer PERS en HANDEL huwlijck sluit,

Is Grootvorstin DE FAEM hun echte, rechte spruit.

A. TH.

Daarop volgde de *Praalwagen der Drukkers*, door de boekdrukkers-patroons bekostigd. Deze sierlijk overhuidde wagen prijkte met geschilderde beeldtenissen van Vondel en Laurens Coster; voorts las men op de twee voornaamste schilden de namen van Coster en Dirck Martens (van Aalst), den eersten drukker in Zuid-Nederland, vergezeld van de wapens der steden Haarlem en Aalst. Op andere kartels kon men de namen lezen van de Noord- en Zuid-Nederlandsche drukkers Blaeu, Plantijn, Elzevier en Moerentorf, die als zoodanig wereldberoemd zijn geworden. Deze wagen droeg eene werkende drukpers, wier voortbrengselen aan tien van den Boekhandel (*de Faam*) werden overgebracht, om uitgereikt te worden.

De laatste praalwagen, waarachter zich de leden der Feest-commissie bevonden, droeg den naam van *de Poëzy*, en was vóór den optogt als *de Bloemenwagen* aangeduid. Wij hebben echter wel groen, maar geen bloemen gezien; tot decorereen daarmede is de tijd waarschijnlijk te kort geweest. Een kolossaal vrouwebeeld, *de Poëzy*, zag men daarin op haren troon gezeten.

Deze drie praalwagens werden getrokken door artilleriepaarden, door artilleristen bereden, welk een en ander, op goedgunstige magtiging van den koning, door den minister van oorlog ter beschikking van den feesttrein gesteld was.

De stoet zette zich nu in beweging en vervolgde zijnen togt volgens het programma, onder een wel te begrijpen onafzienbaren toevloed van volk. Alles ging naar wensch, tot aan den Amstel bij de Keizersgracht. Bij het afrijden van de vrij hooge steenen brug aldaar, waar de trein regtsaf moest slaan, is de praalwagen van *de Faam* gekanteld, en het beeld in het raam van een hoekhuis gestort, waardoor het natuurlijk zeer beschadigd werd. Dit had eenige wijziging in het programma ten gevolge, als ook een oponthoud, waardoor de stoet niet ten twaalf ure, zoo als het programma luidde, maar eerst een uur later, ter bestemder plaatse aankwam.

Op het feestterrein gekomen, dat met smaak gedecoreerd was, werd eerst, na eene toespraak van den heer van Lennep, de feestzang uitgevoerd, waartoe de heer G. A. Heinze naar woorden van den heer H. Binger de muziek gecomponeerd had. Deze uitvoering geschiedde onder medewerking van de zelfde liedertafels en zangvereenigingen, die den vorigen avond bij het concert in het Park hadden geassisteerd. Tusschen het eerste en tweede gedeelte van den feestzang, en wel tegen half twee ure, zakte het hulsel, en stond het standbeeld bloot voor ieders oogen.

Gelijk men weet, is het beeld, dat eene hoogte heeft van 3,30 Ned. el, naar het model van den heer Royer, in brons gegoten ter gieterij van de heeren Enthoven en Comp. te 's Gravenhage, en is het voetstuk uit Trierschen steen vervaardigd bij den heer Cuypers te Amsterdam. De vier geniusen, op de hoeken van het laatste, stellen voor: het *Treurspel*, het *Lierdicht*, de *Gewijde Poëzy* en het *Hekeldicht*.

Op de voorzijde van het voetstuk leest men:

JOOST VAN DEN VONDEL:
TE KEULEN UIT ANTWERPSCHE OUDERS
GEBOREN DEN XVII NOV. MDLXXXVII:
VAN ZIJNE KINDSHEID AF
GEVESTIGD TE AMSTERDAM,
WAAR HIJ MAYKE DE WOLFF
TOT HUISVROUW GEHAD.
HEEFT: OVERLEDEN IS DEN
V FEBR. MDCLXXIX: EN BEGE.
IN DE NIEUWE KERK.

Op de regterzijde (naar den kant van den grooten rijweg) staat:

LUCIFER;
GIJSBRECHT VAN AEMSTEL;
ADAM IN BALLINGSCHAP;
JOSEPH IN DOTHAN;
PALAMEDES;
DE LEEUWENDALERS;
JOANNES DE BOETGEZANT;
ALTAERGEHEIMENISSEN;
VEROVERING VAN GROL;
GEBORTEKLOCK VAN WILLEM VAN NASSAU;
INWIJDINGHE VAN 'T STADHUIS;
DAVID; VIRGILIUS;
BEEMSTER EN HAARLEMMERMEER;
DIONIJS VOS;
ROSKAM EN ROMMELPOT;
DE RIJNSTROOM.

Op de linkerzijde:

OM DEN ADEL VAN ZIJN KARAKTER:
 OM DEN RIJKDOM VAN ZIJN
 GENIE:
 OM DEN GLOED EN DE LIEFLIJKHEID
 ZIJNER DICHTGAVE:
 BIJ SCHERP VERNUFT
 EN DEGELIJKE WETENSCHAP:
 OM ZIJN TOOVEREN
 MET DE NEDERLANDSCHE TAAL
 DIENSTBAAR GEMAAKT AAN ZIJNE
 LIEFDE VOOR LAND EN STAD:
 WORDT HIER AAN
 JOOST VAN DEN VONDEL,
 TER KWIJTING
 EENER DIEPGEVOELDE SCHULD,
 DIT GEDENKTEEKEN
 GEWIJD.
 MDCCLXVII.

En van achteren:

SCRIPSIT AETERNITATI.

Dat is: *Hij heeft voor de eeuwigheid geschreven.*

Toen de feestzang ten einde was, trad de heer van Lennep nogmaals op, en schetste de geschiedenis van het standbeeld, herdacht de reeds ontslapene commissie-leden de Génestet en Kölle, zeide dat Vondel, hoe lief de vrije natuur hem ook was geweest (*), hij toch binnen eenige jaren niet meer *buiten*, maar *binnen* Amsterdam zou staan (†), bedankte de heeren Royer, Enthoven en Cuypers voor hunnen zoo welgeslaagden arbeid, herdacht hen, die door hunne bijdragen het monument hadden helpen tot stand brengen, waaronder onze koning en de regerende huizen van Frankrijk en België, en persifleerde de stad Keulen, als eene ontaarde moeder, die geen penningsken had bijgedragen om haren zoon, misschien haren beroemdsten, hulde te bewijzen.

Na dit alles werd het gedenkteeken aan de stad Amster-

(*) De heer van Lennep zegt daaromtrent, in het Tweede Deel van *Vondel's Leven*, dat een dichter de natuur wel *in het algemeen* kan bezingen, zonder juist een groot natuurvriend te zijn; Vondel echter trad daarbij altijd in *bijzonderheden*, waaruit zijne liefde voor de vrije natuur volkomen blijken kan.

(†) Zie de noot op bladz. 9 hiervoor.

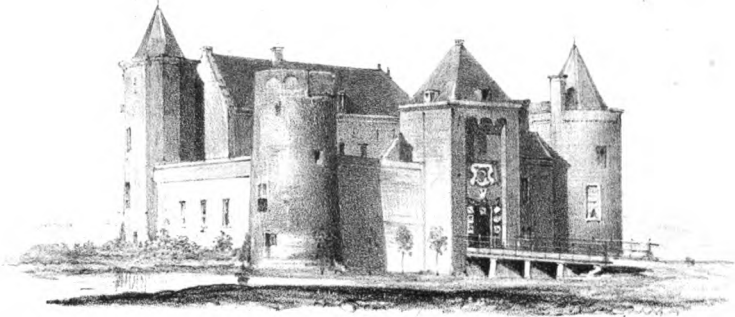
dam overgedragen, en het geschenk onder eene toepasselijke rede door den burgemeester aanvaard.

De plegtigheid eindigde met eene toespraak van den minister van binnenlandsche zaken (die te dezen einde was overgekomen), ten slotte waarvan aan den heer van Lennep, namens Z. M., het kommandeurskruis der Nederlandscheleeuwen-orde en aan eenige heeren, die zich in de Vondelszaak verdienstelijk hadden gemaakt, eikenkroonen werden uitgereikt.

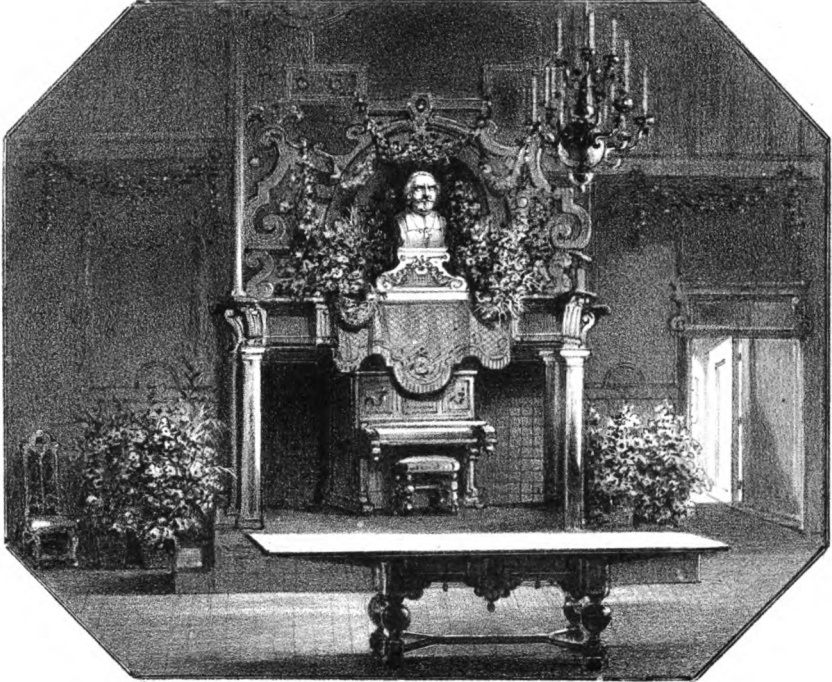
De dag werd besloten door eene gala-voorstelling in den grooten schouwburg, bestaande in een gelegenheidsstuk van den heer van Lennep, en getiteld *Een Dichter aan de Bank van Leening*, gevolgd door het eerste en tweede bedrijf van Vondel's *Lucifer*, voorgedragen door eenige leden van de voormalige rederijderskamers *Achilles* en *Vondel*, en besloten door eene voordragt der *Hulde* aan Loots, waarvan wij den titel aan het begin van dit stuk hebben opgegeven. (Dit laatste gedeelte der voorstelling is echter, gelijk men het noemt, in het water gevallen.) Eene *feest-ouverture* van van Bree opende het geheel, terwijl eene *concert-ouverture* van A. Berlijn en de *ouverture* en *entr'acte* van *Lucifer* door J. A. van Eyken tot *entremets* dienden. In het tweede bedrijf van het voorstuk zat de acteur, die voor Vondel speelde, op den zelfden stoel, die door dezen dichter tijdens zijn boekhouderschap in de bank gebruikt is geweest.

Op zaterdag daaraanvolgende werd door feestvrienden, ten getale van drie- à vierhonderd, per stoomboot en onder muziek, een togtje naar het Muiderslot gedaan, waaraan zoo vele herinneringen van vermaarde mannen en vrouwen uit den daaraan zoo rijken tijd van Frederik Hendrik verbonden zijn. Deze togt nam een aanvang bij de Oosterdoksuis, waar de boot ten tien ure afvoer. Zij stoomde het Y over, en sloeg vervolgens regtsaf de Zuiderzee in, waar men reeds spoedig het aloude slot in het oog kreeg. Dit slot was bij deze gelegenheid gemeubeld in den stijl van Vondel's tijd, en prijkte met vlaggen, wimpels en festoenen. De voorpoort was versierd met wapens van Holland (tot herinnering aan Floris V), van Hooft en eenige zijner gasten, als Vondel, Maria Tesselschade Visscher, Francisca Duarte, Constantijn Huygens, Casper van Baerle, Daniel Mostert en Dirck Jan-

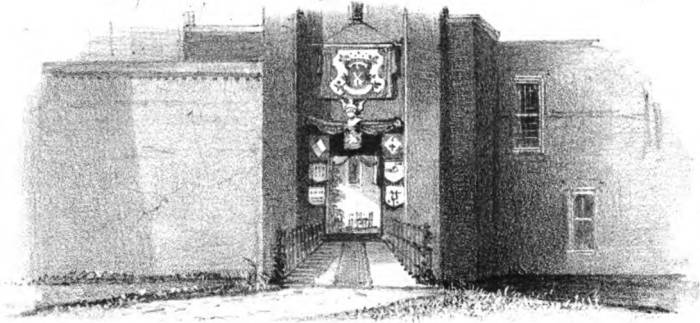
HET SLOT TE MUIDEN, TIJDENS DE VONDELS-FEESTEN.

Het Slot

De grote Zaal

De Zaal

De Zaal van de Vorst

De Slotpoort

sen Swelingh. Het binnenplein was versierd met festoenen en planten, en de nissen in de muren met opschriften, ontleend aan Vondel's werken. In verschillende vertrekken was, met woorden van Vondel's tijdgenooten, de bestemming dier kamers in herinnering gebragt. De groote zaal was met kleine ruiten beglaasd, met antieke meubels voorzien, hoog gelambriseerd en, onder toezigt van den heer Cuypers, uitstekend in fries beschilderd met eene reeks figuren, voorstellende tooneelen en helden uit Vondel's werken, en vrienden en beschermers van den dichter.

De gasten, te groot in getal om gelijktijdig in de zaal te worden toegelaten, werden bij hunne aankomst aangenaam verrast, minder door den blazenden torenwachter, die, met zijn zwarten hoed op, van tijd tot tijd een haal uit een eindje pijp deed, dan wel door een uitstekend quintet, gezongen (nadat een gordijn op den achtergrond, dat hen verborg, was weggeschoven) door solisten uit het concert van den vorigen donderdag, en wel in kostuum, waarin zij Maria Tesselschade, Francisca Duarte, den drost Hooft, Casper van Baerle en Constantijn Huygens voorstelden. Door den componist er van, den heer Heinze, werd deze voordragt, in het kostuum van den in Vondel's tijd beroemden organist Swelingh, gedirigeerd. In dit kostuum werd vervolgens eene wandeling door het stadje gedaan, tot groote verbazing van de eerzame Muidenaars.

Na ruim twee uren aldus vertoefd en aangenaam doorgebragt te hebben, keerden de feestgenooten met de zelfde stoomboot naar Amsterdam terug. De drost en zijne gasten bleven natuurlijk achter, en vertrokken later met rijtuig, gelijk zij daarmede vroeger op het slot gekomen waren.

Daar festiviteiten als deze noodzakelijk met een feestmaal moeten eindigen, was ook hiervoor gezorgd. Het werd aangerigt in de schilderijzaal van het Paleis voor Volksvlijt, waar men ten vijf ure na den middag bijeenkwam. Eene concert-promenade in het zelfde gebouw, dat ten acht ure een aanvang nam en voor het publiek toegankelijk was, besloot het geheel.

Wij eindigen met de twee laatste coupletten uit de *Hulde* van Loots, die Vondel in den slotzang van zijn dichtstuk aldus toespreekt:

DE VONDEL-FEESTEN.

De tijd, o zanger! spaarde uw hoofd
Tot bijna honderd jaren;
De ziel, toen mat en afgesloofd,
In 't kranke lijf, van steun beroofd,
Verkoos van hier te varen;
Op breede wolken van gedicht
Steeg ze op naar 't onbeneveld licht.

Die tijd rigt naar zijn wufte gril
Den smaak der stervelingen,
En wentelt om zijn gladde spil
Hunn' altijd wentelenden wil;
Maar, wat hij weg moog' dringen,
Ontkleeden van geleende faam,
Den tijd ten trots duurt VONDELS naam.

De volgende korte aantekeningen omtrent Vondel's leven zullen onzen lezers misschien niet onwelkom zijn.

Vondel is op 17 November 1587 geboren te Keulen, en wel, volgens de geloofwaardigste berigten, in de *Waisengasse*, achter de *Sint-Gereons-kerk*. Deze straat bestaat echter sedert lang niet meer. Zijn vader, even als hij Joost van den Vondel geheeten en te Antwerpen geboren, waar hij de leerbegrippen der Doopsgezinden had omhelsd, zag zich wegens geloofsvervolgving genoodzaakt die stad te verlaten, en begaf zich met verscheidene stadgenooten uit dien hoofde naar Keulen. Onder die Antwerpenaars bevond zich zekere Pieter Krane, met wiens dochter Joost zich in den echt verbond. Uit dat huwelijk werden te Keulen drie kinderen geboren, namelijk Clemensken in 1586, onze Joost in 1587 en Sara in 1594. Niet lang na de geboorte van deze dochter moet de oude Vondel naar Amsterdam zijn vertrokken en zich daar metterwoon hebben neêrgezet. Zooveel is zeker, dat in het Poorterboek van Amsterdam staat opgeteekend, dat hij den 27sten Maart 1597 er poorter geworden is. Hij woonde in de Oudezijds-Kerkstraat, zoo als toen het gedeelte der tegenwoordige Warmoesstraat heette, dat tusschen de Wijde Kerksteeg en den Vijgendam gelegen is, en wel in het zelfde huis, *de Trouw*, waar later zijn zoon, onze dichter, woonde. Zijne vrouw schonk hem daar nog twee kinderen, namelijk Willem in 1599 en Catharina in 1602. Nog maar een zestal jaren heeft hij daarna geleefd; want in het grafboek der

Oude Kerk, N°. 5, staat opgeteekend, dat hij op 12 Februarij 1608 in die kerk begraven is. Zijne weduwe overleefde hem nog vele jaren, en overleed eerst in April 1630, volgens het grafboek van de Oude Kerk N°. 7, waarin men vindt, dat zij op 9 April van dat jaar aldaar begraven is.

Wat Vondel's zusters betreft, deze zijn alle drie te Amsterdam in den echt getreden. De oudste, Clemenske, huwde in 1607 met Hans de Wolff, even als zij te Keulen geboren, en reeds weduwnaar van Neeltje Cornelisdochter. Sara, de tweede zuster, trouwde in 1614 met Joost Willem van Nijkerk, en de derde in 1624 met Jan Arendz Bruyning. Willem, de eenige broeder van Joost, is ongehuwd overleden. Men weet van hem, dat hij in de regten heeft gestudeerd, te Orleans tot *juris utriusque doctor* is gepromoveerd, en vervolgens Italië bezocht heeft, om zich aan de hoogeschool te Siëna verder in het regtsgeleerde vak te bekwamen. Teruggekeerd van zijne reizen, overleed hij in 1628, en werd mede in de Oude Kerk begraven.

Centrent het geboortejaar van onzen Vondel is men het niet altijd eens geweest. Over deze zaak kan echter geen verschil meer bestaan. Volgens het puibook van Amsterdam van 20 Nov. 1610, toen hij in den echt trad, heeft hij verklaard drie-en-twintig jaar oud te wezen; in een geboortezang aan Gregorius Thaumaturgus, wiens feestdag bij de Katholieken op 17 November invalt, noemt hij dien bisschop zijn geboorteheilige; en daar die zang 1647 tot dagteekening draagt, en Vondel daarin zegt:

Nu zestigh jaer mijn voorhoofd kreucken,

moet Vondel op 17 November 1587 geboren zijn.

Zijne vrouw was Mayke de Wolff, zuster van zijn schoonbroeder Hans de Wolff. Bijna vijf-en-twintig jaren bragt hij met haar in een gelukkig huwelijk door. In het begin van 1634 overleed zij. Vondel was toen acht-en-veertig jaar oud. Even als Jacob Cats, die op twee-en-vijftigjarigen leeftijd zijne vrouw verloor, heeft ook Vondel zich niet meer in den echt begeben. Mayke liet haren echtgenoot twee kinderen na: Joost, geboren in 1612, en Anna, van wie men den geboortedag niet heeft kunnen opsporen. De zoon,

als Joost van den Vondel de Jonge bekend, is tweemaal getrouwd geweest. Zijne eerste vrouw, met wie hij in 1643 in den echt trad, was Aaltje van Rancken, en na het overlijden van deze hertrouwde hij in 1650 met Baartje Hooft, weduwe van Dirk Hooft te Amersfoort. Hij was makelaar van beroep en moet het vroeger goed hebben kunnen stellen; later echter, toen zijne zaken waren verlopen, heeft hij zich naar Oost-Indië begeven, om daar zijn fortuin te beproeven. Vondel's dochter Anna is in het laatst van 1675 ongehuwd overleden, en begraven in de zelfde grafstede in de Nieuwe Kerk, waar ruim drie jaren later ook Vondel werd ter aarde besteld. Behalve deze heeft Vondel nog twee kinderen gehad, Constantijn en Sara, die echter in jeugdigen leeftijd gestorven zijn.

Onze Joost woonde, gelijk reeds gezegd is, eerst in het huis van zijn vader, in de Oudezijds-Kerkstraat, nu Warmoesstraat, nabij den Vijgendam zoo men wil, en had daar een kousenwinkel. Deze nering moet eerst zeer goed zijn gegaan, aangezien de jaarlijksche rekening, die hij se. ert 1635 bij de stads-wisselbank had, wel eens meer dan veertigduizend gulden bedroeg. Dit is echter van lieverlede verminderd, zoodat na 1652 zijn naam niet meer in de boeken der bank te lezen is. Men gist dat hij toen genoeg had om van te leven en zich geheel aan zijne geliefde dichtoefeningen toewijdde. Op zeventigjarigen leeftijd echter was hij zoodanig verarmd, dat hij naar een nieuw middel van bestaan moest omzien. Sommigen willen, dat hij veel aan zijn zoon Joost heeft opgeofferd en daardoor zoo tot armoede vervallen is. Hoe dit zij, op 31 Januarij 1658 werd hij aangesteld tot boekhouder van de kleine panden in de Bank van Leening, op een jaarlijksch tractement van 650 gulden. Hij nam deze betrekking waar tot 10 Augustus 1668, toen hij op tachtigjarigen ouderdom op zijn verzoek eervol ontslagen werd, met behoud van zijn volle tractement als pensioen.

Of Vondel gewoond heeft in een houten huisje op den (nu gedempten) Nieuwezijds-Achterburgwal bij de Enge Gasthuismolensteeg, dat met nog zulk een huisje er naast vóór vijfen-twintig jaar is afgebroken, en op wier plaats een houten-turfpakhuis is gebouwd, wordt wel als een feit opgegeven; doch een daaromtrent ingesteld onderzoek heeft tot niets

geleid. Zeker is het echter, dat hij op 5 Februarij 1679 overleden is op den Singel tegenover de Warmoesgracht, en drie dagen daarna in de Nieuwe kerk begraven. Immers een nog aanwezig begrafenisbriefje van Vondel luidt: *„Teghen Woensdagh den 8sten Februarij 1679 wert UEd. gebeden ter begraefnisse van Joost van den Vondel, out 92 jaren, woonachtigh op de Cingel over de Warmoesgracht, om voor half driēn precies te zijn in de Nieuwe Kerck.”*

